

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa syndyka masy upadłości K. Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w P.

przeciwko Gminie P. i syndykowi masy upadłości H. Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w W. (poprzednio H. Spółka Akcyjna w W.)

z udziałem interwenienta ubocznego Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych Spółki Akcyjnej w G. (poprzednio P. Spółka Akcyjna Holding w K.)

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 kwietnia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 6 grudnia 2011 r., sygn. akt I ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od powoda syndyka masy upadłości K. Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w P. na rzecz pozwanych Gminy P. i syndyka masy upadłości H. Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w W. kwoty po 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych na rzecz każdego z nich tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2011 r. Sąd Apelacyjny w (...) po rozstrzygnięciu apelacji obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 24 lutego 2011 r.

odrzucał apelację powoda K. spółki akcyjnej w P. w zakresie zaskarżenia wyroku odnośnie żądania zasądzenia od pozwanych Gminy P. i H. spółki akcyjnej w W. solidarnie kwoty 20.037.970,00 zł i zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i 2 w ten sposób, że zasądził od pozwanych na rzecz powoda w miejsce kwoty 340 970,04 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 35 000,00 zł od dnia 25 sierpnia 2003 r. solidarnie kwotę 262.256,00 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 35.000,00 zł od dnia 25 sierpnia 2003 r. tytułem odszkodowania, a w pozostałej części powództwo oraz apelacje pozwanych i powoda oddalił i zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

U podstaw rozstrzygnięcia legło stwierdzenie, że pozwani ponoszą co do zasady solidarnie odpowiedzialność deliktową za szkodę powoda z uwagi na wadliwe prowadzenie robót odwodnieniowych, które spowodowały osiadanie budynku znajdującego się w obrębie leja depresyjnego i powstanie w nim uszkodzeń (art. 147 k.c. oraz art. 430 w związku z art. 415 k.c.). Nie ma jednak podstaw do przyjęcia – w świetle przeprowadzonych w sprawie dowodów z opinii biegłych - że powinni ponieść koszty palowania hali produkcyjnej (1 382 956,00 zł). Została ona bowiem posadowiona nieprawidłowo na skutek niedostatecznego rozeznania warunków gruntowych w czasie jej projektowania i budowy. Przeprowadzenie prac odwodnieniowych nie pozostaje zatem w związku przyczynowym z uszkodzeniem konstrukcji nośnej obiektu, gdyż posadowienie obiektu powoda zgodnie ze sztuką budowlaną pozwoliłoby zapobiec takim uszkodzeniom. Prace odwodnieniowe spowodowały natomiast osiadanie całego terenu znajdującego się w obrębie leja depresji, co mogło spowodować uszkodzenia elementów wykończeniowych budynku. Uszkodzenia te były zatem z jednej strony związane z prowadzeniem prac odwodnieniowych, a z drugiej z uszkodzeniami konstrukcji nośnej budynku jako rezultat jego wadliwego posadowienia obciążającego powoda. Stopnia przyczynienia powoda do obecnego stanu budynku precyzyjnie ustalić nie sposób, co uzasadnia określenie go na 50% (art. 362 k.c.).

Sąd Apelacyjny podkreślił, że powód w istocie nie przedstawił dowodów na wysokość tak określonej szkody, poza wnioskowaniem o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, który określił szacunkowy koszt napraw przywracający

w wariantcie drugim stan techniczny budynku do stanu pierwotnego na kwotę 524 511 zł. Aprobując tak wyliczoną szkodę i dokonując jej pomniejszenia o 50% przyczynienia oraz eliminując omyłki rachunkowe w wyliczeniu Sądu pierwszej instancji Sąd Apelacyjny zasądził na rzecz powoda kwotę 262 256 zł. W pozostałym zakresie powództwo jako nieudowodnione lub prowadzące do próby przerzucenia na pozwanych kosztów nie pozostających w związku przyczynowym z ich działaniem zostało oddalone.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powoda w części, tj. w zakresie, w jakim: oddalono jego powództwo o zapłatę kwoty 511.637,00 zł z tytułu kosztów palowania budynku oraz o zapłatę kwoty 262.256,00 zł z tytułu poniesionych przez powoda kosztów innych napraw budynku (łącznie co do kwoty 773 893, 00 zł).

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jego zdaniem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na ewidentne naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 361§ 1 k.c. oraz art. 362 k.c. Sąd Apelacyjny wbrew utrwalonemu orzecznictwu Sądu Najwyższego przyjął bowiem, że szczególna podatność budynku powoda na szkody, wynikająca z nieprawidłowego jego posadowienia, stanowi okoliczność wyłączającą adekwatność związku przyczynowego pomiędzy zawinionym prowadzeniem przez pozwanych nielegalnych prac odwodnieniowych, a uszkodzeniem konstrukcji nośnej budynku. Zdaniem skarżącego Sąd ten powinien zastosować art. 362 k.c. przy dokonywaniu oceny wpływu szczególnej podatności budynku na zakres należnego mu odszkodowania z tytułu uszkodzenia jego konstrukcji nośnej, a to nie mogło prowadzić do uchylenia obowiązku odszkodowawczego pozwanych. Ponadto – w okolicznościach sprawy – z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu podstaw skargi - nie było podstaw do miarkowania odszkodowania na podstawie art. 362 k.c.

Pozwane Gmina P. i H. spółka akcyjna w W. (poprzednio H. spółka akcyjna w W.) w odpowiedziach na skargę kasacyjną wniosły o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Z uwagi na ogłoszenie upadłości pozwanej H. spółki akcyjnej w W. postępowanie kasacyjne zostało zawieszone.

Postanowieniem z dnia 4 marca 2022 r. postępowanie kasacyjne zostało podjęte z udziałem syndyka masy upadłości K. spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w P. wobec wyczerpania trybu, o którym mowa w art. 145 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 1228) w związku z art. 263 zd. 1 tej ustawy oraz z udziałem syndyka masy upadłości H. spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w W. (art. 174 § 3 i art. 180 § 1 pkt 5 lit. b w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).

Po podjęciu postępowania stanowisko stron nie uległo zmianie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji

w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona.

Nie przekonuje teza, że o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej ma świadczyć utrwalone od dziesięcioleci w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozumienie art. 361 § 1 k.c., zgodnie z którym, szczególna podatność poszkodowanego na szkodę nie wyklucza stwierdzenia adekwatnego związku przyczynowego, a może być uwzględniona w ramach przyczynienia. Orzecznictwo przytoczone przez skarżącego nie dotyczy bowiem szkód na mieniu, a na osobie, gdzie istotnie stanowisko to jest - za aprobatą doktryny – utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Przede wszystkim jednak skarżący nie bierze pod uwagę, że za przyczynienie do powstania szkody może być uznane tylko takie zachowanie poszkodowanego, które w ramach normalnego związku przyczynowego stanowi współprzyczynę powstania szkody (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1982 r., IV CR 447/82, OSNPG 1983, nr 3, poz. 13). W zakresie kosztów palowania Sąd Apelacyjny – w wiążącym Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym stanie faktycznym sprawy (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) - na podstawie opinii biegłych ustalił, że szkoda w konstrukcji budynku powoda wymagająca poniesienia takich kosztów, w ogóle by nie powstała, gdyby budynek został posadowiony prawidłowo.

W zakresie naruszenia art. 362 k.c. to lakoniczny wywód skarżącego odwołujący się do możliwości odstąpienia przez Sąd Apelacyjny od stosowania tej instytucji z uwagi na argumentację przytoczoną w uzasadnieniu podstaw skargi, również nie świadczy o zrealizowaniu przesłanki oczywistej zasadności skargi.

Po pierwsze, przy orzekaniu o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy bada jedynie wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego motywy, nie wnikając w treść podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl., i z dnia 15 marca 2019 r., IV CSK 376/18, niepubl.). O oczywistej zasadności skargi, w zakresie zarzutu naruszenia art. 362 k.c., nie może zatem przekonywać odesłanie do podstaw skargi i ich uzasadnienia (k. 1811).

Po drugie, o tym czy obowiązek naprawienia szkody należy zmniejszyć ze względu na przyczynienie się, a jeżeli tak, w jakim stopniu należy to uczynić, decyduje sąd w procesie sędziowskiego wymiaru odszkodowania. Decyzja o obniżeniu odszkodowania jest uprawnieniem sądu, a rozważenie wszystkich okoliczności, *in casu*, w wyniku oceny konkretnej i zindywidualizowanej – jego powinnością (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 243/08, niepubl., z dnia 17 czerwca 2009 r., IV CSK 84/09, niepubl. i z dnia 19 listopada 2009 r., IV CSK 241/09, niepubl.) Jednak odstąpienie od stosowania art. 362 k.c. mimo przyczynienia się poszkodowanego, powinno być w praktyce rzadkością (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2015 r., III CSK 187/14, niepubl.). W konsekwencji ocena stopnia przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody, a także odstąpienie od zmniejszenia odszkodowania z uwagi na przyczynienie stanowi uprawnienie Sądu *meriti*, które Sąd Najwyższy może zakwestionować, jeżeli jest oparte na rażąco błędnych przesłankach, czego skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie wykazał.

Sąd Apelacyjny, z uwagi na wnioski wynikające z opinii biegłych, złożoność przyczyn, które spowodowały szkodę, niemożność precyzyjnego określenia zakresu odpowiedzialności stron za szkodę obejmującą koszty napraw pozostających w związku przyczynowym ze szkodą zasądził kwotę 262 256 zł przy uwzględnieniu 50% przyczynienia powoda, według swojej oceny opartej na

rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy. Analiza motywów rozstrzygnięcia w tym zakresie nie dowodzi rażącego naruszenia art. 362 k.c.

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania prawa materialnego, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 i w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2018, poz. 265).